

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΛΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΡΙΖΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ 38/ 03

ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ 239/ 03

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΠΑΛΑΤΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΛΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΡΙΖΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ 38/ 03
ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ 239 /03

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΠΑΛΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Η υποβολή της Πτυχιακής Διατριβής αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την απονομή του Πτυχίου στο Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας, του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΛΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΡΙΖΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ 38/ 03

ΣΑΜΑΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ 239/ 03

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΠΑΛΑΤΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	σελ.4
Περίληψη	σελ.5
Εισαγωγή	σελ.6
Σκοπός εργασίας	σελ.6
Τόπος και χρόνος διεξαγωγής της έρευνας	σελ.7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1 Μορφές Γεωργίας	σελ.8
1.2 Ορισμός βιολογικής καλλιέργειας	σελ.9
1.3 Χαρακτηριστικά βιολογικών προϊόντων	σελ.10
1.4 Στόχοι της βιολογικής γεωργίας	σελ.11
1.5 Σύγκριση βιολογικής και συμβατικής γεωργίας	σελ.11
1.6 Σύγκριση τιμών βιολογικών-συμβατικών προϊόντων	σελ.12
1.7 Εφαρμογές βιολογικής γεωργίας.....	σελ.13
1.7.1 Έδαφος	σελ.13
1.7.2 Καλλιεργητικές τεχνικές	σελ.14
1.7.3 Βιοποικιλότητα	σελ.15
1.7.4 Λίπανση	σελ.15
1.7.5 Φυτοπροστασία	σελ.16
1.7.6 Απαλλαγή από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς	σελ.16
1.8 Έλεγχος βιολογικών προϊόντων	σελ.17
1.9 ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2092/91	σελ.17
1.10 HACCP	σελ.18
1.11 Φορείς πιστοποίησης	σελ.20
1.12 Σήμανση βιολογικών προϊόντων	σελ.22
1.13 Διακίνηση βιολογικών προϊόντων	σελ.22
1.14 Συσκευασία βιολογικών προϊόντων	σελ.22
1.15 Ετικέτα βιολογικών προϊόντων	σελ.23
1.16 Μέλλον στη βιολογική γεωργία	σελ.23
1.17 Ερωτηματολόγιο παραγωγών	σελ.25
1.18 Ερωτηματολόγιο καταναλωτών	σελ.27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- 2.1 Συμπεράσματα που προκύπτουν από τα
ερωτηματολόγια των παραγωγώνσελ.30
- 2.2 Συμπεράσματα που προκύπτουν από τα
ερωτηματολόγια καταναλωτώνσελ.43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- 3.1 Αποτελέσματα παραγωγώνσελ.52
- 3.2 Αποτελέσματα καταναλωτώνσελ.53

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑσελ.55

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τους βιοκαλλιεργητές για την ανταπόκρισή τους στην έρευνα μας και το μεράκι τους να μας μιλήσουν για τους ίδιους και τα προϊόντα τους. Όπως επίσης και τους καταναλωτές για το χρόνο τους. Ένα αμέριστο ευχαριστώ στον καθηγητή μας Γεώργιο Αθ. Παλάτο για την πολύτιμη καθοδήγηση του. Πάνω απ' όλα όμως ευχαριστούμε τους δικούς μας ανθρώπους που μας παραστέκονται σε κάθε βήμα της ζωής μας!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εδώ και 30 περίπου χρόνια τα βιολογικά προϊόντα εισέρχονται στην καθημερινότητα μας όλο και πιο δυναμικά. Στην βιολογική γεωργία, άνθρωποι με μεράκι για το αντικείμενο τους επιμένουν στον υγιεινό τρόπο καλλιέργειας χρησιμοποιώντας μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον, χωρίς την χρήση χημικών λιπασμάτων, εντομοκτόνων και μυκητοκτόνων. Με αυτό τον τρόπο παράγονται υγιεινά, φυσικά προϊόντα απαλλαγμένα από τοξικές ουσίες οι οποίες παραμένουν και συγκεντρώνονται μέσα από την τροφική αλυσίδα στα τρόφιμα συμβατικής καλλιέργειας που φθάνουν στο τραπέζι μας. Έτσι λοιπόν ερευνήσαμε τις απόψεις των παραγωγών, για τα προϊόντα, το κόστος παραγωγής τους, τις συνθήκες συνεργασίας τους με τους φορείς πιστοποίησης και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητα τους. Επίσης μελετήσαμε κατά πόσο το καταναλωτικό κοινό γνωρίζει την έννοια « βιολογικό προϊόν» και επισημάναμε τις προτιμήσεις και τις απόψεις τους ως προς αυτά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια ασκείται κριτική για την ποιότητα των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων. Κριτική όσων αφορά την μέθοδο και τα μέσα που χρησιμοποιεί ο γεωργός, για τα υπολείμματα από φυτοφάρμακα και χημικά λιπάσματα στις τροφές, για μολυσμένο και κλωνισμένο φυσικό περιβάλλον.

Τίθεται το ερώτημα εάν είναι δυνατή και πραγματοποιήσιμη η παραγωγή γεωργικών προϊόντων, τα οποία μπορεί κανείς να τρώει χωρίς φόβο και αμφιβολία.

Ο άνθρωπος πρέπει να καταλάβει πως τα αγαθά που του προσφέρει η φύση μπορεί να τα απολαύσει μόνο μέσα σ' ένα υγιές και αρμονικό περιβάλλον. Όμως με την ληστρική εκμετάλλευση που κάνουμε σήμερα, κάποτε η «Μάνα Γη» θα πάψει να μας χαρίζει τα αγαθά της, εάν δεν υπακούσουμε στους νόμους της και δεν συνεργαστούμε μ' αυτήν.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνηθεί:

- ❖ Κατά πόσο οι καταναλωτές γνωρίζουν τα βιολογικά προϊόντα
- ❖ Αν οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης αγοράζουν βιολογικά προϊόντα, και ποια είναι αυτά.
- ❖ Η άποψη τους σχετικά με τις τιμές των βιολογικών προϊόντων
- ❖ Εάν υπάρχει εμπιστοσύνη προς τα προϊόντα της αγοράς με την ένδειξη «βιολογικό προϊόν»

- ❖ Εάν γνωρίζουν του αρμόδιους φορείς πιστοποίησης
- ❖ Εάν οι πιστεύουν ότι η χρήση βιολογικών προϊόντων θα βελτίωνε την ποιότητα ζωής
- ❖ Ποια βιολογικά προϊόντα βρίσκουμε στις λαϊκές αγορές τις Θεσσαλονίκης.
- ❖ Ποιοι είναι οι λόγοι που οδήγησαν τους παραγωγούς στην βιολογική καλλιέργεια.

ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα έγινε κατά το έτος 2009, από την 1/1/2009 έως την 30/4/2009.

Στην έρευνα αυτή έλαβαν μέρος:

1. Παραγωγοί βιολογικών προϊόντων από τις τέσσερις λαϊκές αγορές βιολογικών προϊόντων που υπάρχουν στην Θεσσαλονίκη:
 - ❖ Περαιά : Ανθέων και Φιλελλήνων
 - ❖ Καλαμαριά: Εκκλησία Αγίου Παντελεήμονα, Βότση
 - ❖ Νεάπολη: Δημαρχείο, Βενιζέλου
 - ❖ Καλαμαριά: Πρώην στρατόπεδο Κόδρα, Καλλίδου και Παπάγου
2. Ικανοποιητικός αριθμός καταναλωτών (200) μεγάλου εύρους ηλικίας για περισσότερα αξιόπιστα συμπεράσματα.

Τα στοιχεία προέκυψαν από ερωτηματολόγια που συλλέχθηκαν μετά τη συμπλήρωση τους, από παραγωγούς και καταναλωτές

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Μορφές Γεωργίας

1. Συμβατική Γεωργία

Η παραγωγή γεωργικών προϊόντων με τη χρησιμοποίηση γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων.

2. Ολοκληρωμένη παραγωγή προϊόντων

Η συνδυασμένη χρησιμοποίηση βιολογικών, καλλιεργητικών και χημικών μεθόδων για την καλλιέργεια των φυτών, αλλά και για την καταπολέμηση των ασθενειών και εχθρών των φυτών

3. Βιολογική Γεωργία

Είναι σύστημα διαχείρισης και παραγωγής αγροτικών προϊόντων που στηρίζεται :

- ❖ Σε φυσικές διεργασίες.
- ❖ Στη μη χρησιμοποίηση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.
- ❖ Στη χρησιμοποίηση μη χημικών μεθόδων, για την αντιμετώπιση εχθρών και ζιζανίων, όπως αμειψισπορά και ανακύκλωση φυτικών και ζωικών υπολειμμάτων που διατηρούν τη φυσική ισορροπία και τη γονιμότητα του εδάφους.

1.2 Ορισμός βιολογικής γεωργίας

Η βιολογική καλλιέργεια είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα παραγωγής και διαχείρισης αγροτικών προϊόντων, που προστατεύει το περιβάλλον σε όλα τα στάδια διαχείρισης του οικοσυστήματος, προασπίζοντας ταυτόχρονα την υγεία των καταναλωτών.

Κύριο χαρακτηριστικό της βιολογικής καλλιέργειας είναι η απουσία χημικών λιπασμάτων, ζιζανιοκτόνων, φυτοφαρμάκων, ορμονών και άλλων εξίσου επικίνδυνων χημικών ουσιών σε όλα τα στάδια της παραγωγής.

Τα βιολογικά προϊόντα δεν περιέχουν συντηρητικά, πρόσθετα και διάφορες άλλες χημικές ουσίες στη σύνθεσή τους.

Οι πρακτικές της βιολογικής καλλιέργειας είναι τέτοιες που προστατεύουν το περιβάλλον, προστατεύοντας έτσι την βιοποικιλότητα του οικοσυστήματος.

Με τις πρακτικές αυτές επιτυγχάνεται ένα ισορροπημένο σύστημα, καθώς σε αντίθεση με τη συμβατική γεωργία, η βιολογική γεωργία αντιμετωπίζει με σεβασμό την φύση και προστατεύει άμεσα το έδαφος, την ατμόσφαιρα και τα αποθέματα νερού.

Με σεβασμό στη σοφία της φύσης, οι βιοκαλλιεργητές συνδυάζοντας την παράδοση με τη σύγχρονη γνώση, χρησιμοποιούν μόνο φυσικά λιπάσματα, ενισχύουν τη γονιμότητα του εδάφους εναλλάσσοντας τα είδη που καλλιεργούν και επιτρέπουν τη φυσική ωρίμανση των καρπών χωρίς να εντατικοποιούν ή να επιταχύνουν την παραγωγή με τεχνητές μεθόδους.

1.3 Χαρακτηριστικά βιολογικών προϊόντων

Υψηλή Διατροφική Αξία

Τα προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας, σε σχέση με τα συμβατικά, περιέχουν 20-30% λιγότερο νερό, και μεγαλύτερες συγκεντρώσεις πρωτεϊνών, βιταμινών, ιχνοστοιχείων, μεταλλικών αλάτων και ενζύμων. Επίσης, τα βιολογικά προϊόντα δεν περιέχουν συντηρητικά, πρόσθετα και διάφορες χημικές ουσίες στην σύνθεσή τους. Είναι η καλύτερη πρόταση για μια ισορροπημένη και φυσική διατροφή.

Καλύτερη γεύση

Η φυσική διαδικασία με την οποία αναπτύσσονται τα βιολογικά προϊόντα, τους επιτρέπει να διατηρούν ανέπαφη τη φυσική τους σύσταση, τα θρεπτικά συστατικά και τις βιταμίνες τους. Τον πλούτο αυτό των βιολογικών προϊόντων φανερώνει η μεστή γεύση και το αυθεντικό τους άρωμα.

Στοιχεία που πρέπει να προσέχουν οι καταναλωτές.

- Τα πραγματικά βιολογικά προϊόντα, κυρίως τα οπωροκηπευτικά, είναι διαθέσιμα μόνον την περίοδο της εποχής τους. Εξωτερικά μπορεί να μην έχουν πολύ όμορφη εμφάνιση, αλλά έχουν σίγουρα μεγαλύτερη διατροφική αξία από τα συμβατικά.

- Τα βιολογικά προϊόντα δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συγχέονται με τα γενετικώς τροποποιημένα ή αλλιώς μεταλλαγμένα τρόφιμα. Μεταλλαγμένα ονομάζονται τα προϊόντα που είναι αποτέλεσμα της εισαγωγής γονιδίων σε συμβατικές τροφές. Η θρεπτική τους αξία είναι αμφιβόλου ποιότητας και ουδεμία σχέση έχουν με τα βιολογικά.

1.4 Στόχοι της βιολογικής γεωργίας

Στόχος της βιολογικής γεωργίας είναι η ανάπτυξη και προαγωγή ολοκληρωμένων σχέσεων μεταξύ εδάφους, φυτών, ζώων, ανθρώπων και βιόσφαιρας, έτσι ώστε τελικά να λαμβάνονται γεωργικά προϊόντα και είδη διατροφής, χωρίς χημικά υπολείμματα και ταυτόχρονα το περιβάλλον να αναβαθμίζεται και να προστατεύεται.

Η βιολογική γεωργία στοχεύει στην:

- ❖ Προστασία της δημόσιας υγείας.
- ❖ Προστασία της άγριας χλωρίδας και πανίδας.
- ❖ Αειφορική διαχείριση των εδαφικών πόρων.

1.5 Σύγκριση βιολογικής και συμβατικής γεωργίας

Σε τρία κυρίως σημεία διαφέρουν η βιολογική με τη συμβατική γεωργία:

- ❖ Ολιστική προσέγγιση

Η βιολογική γεωργία αντιμετωπίζει τους παράγοντες που καθορίζουν το ύψος και την ποιότητα παραγωγής ολιστικά, συνολικά. Αναγνωρίζει δηλαδή ότι

αγροοικοσύστημα, όπως εξάλλου και σε κάθε οικοσύστημα, ο κάθε παράγοντας συμμεταβάλλεται και επηρεάζεται από όλους τους άλλους παράγοντες.

❖ Διαχρονική αντιμετώπιση

Η βιολογική γεωργία αντιμετωπίζει τους παράγοντες που αναφέραμε διαχρονικά. Δεν αρκείται δηλαδή σε αποσπασματικές ενέργειες και αποτελέσματα μιας καλλιεργητικής περιόδου, αλλά κάθε ενέργεια θεωρείται συνέπεια της προηγούμενης και προετοιμασία της επόμενης.

❖ Σύνδεση χώρων παραγωγής και κατανάλωσης

Το τρίτο σημείο είναι η αναγκαιότητα σύνδεσης της λειτουργίας των χώρων παραγωγής και των χώρων κατανάλωσης. Ο παραγωγός δεν μπορεί να παράγει για τον άγνωστο και ανώνυμο καταναλωτή και ο καταναλωτής δεν μπορεί να αγνοεί και να αδιαφορεί για την παραγωγική διαδικασία και τις επιπτώσεις της.

1.6 Σύγκριση τιμών βιολογικών - συμβατικών προϊόντων

Οι τιμές των βιολογικών προϊόντων είναι υψηλότερες από αυτές των συμβατικών. Αυτό συμβαίνει κυρίως διότι οι διάφορες τεχνικές που χρησιμοποιούνται μέχρι να παραχθεί το τελικό προϊόν είναι ιδιαίτερα δαπανηρές. Η έλλειψη συνθετικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, μειώνει τις παραγωγές και, συχνά, τις ελαχιστοποιεί. Επιπλέον λόγω της μεγαλύτερης καλλιεργητικής περιόδου, των αυξημένων αναγκών σε εργατικά χέρια και του προσεκτικού διαχωρισμού από τα συμβατικά προϊόντα αυξάνονται οι τιμές. Επίσης η ύπαρξη μικρότερης κλίμακας επιχειρήσεων επεξεργασίας και διανομής όπως και οι αυστηροί έλεγχοι πιστοποίησης. Όλα αυτά

έχουν σαν αποτέλεσμα την υψηλή τιμή των βιολογικών προϊόντων. Όμως, αυτό το κόστος θα πρέπει να θεωρηθεί ως το ιδανικό για την ποιότητα των τροφίμων τα οποία παρήχθησαν σύμφωνα με τις επιθυμητές αρχές, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ευημερία των ζώων και η κοινωνική και οικονομική βελτίωση.

Επομένως η καταναλωτική αγορά των βιολογικών προϊόντων σε ορισμένες χώρες, όπως η Ελλάδα, δεν είναι ακόμα πολύ ανεπτυγμένη, με αποτέλεσμα να διατηρούνται ακόμη οι τιμές σε υψηλά επίπεδα.

1.7 Εφαρμογές Βιολογικής γεωργίας

1.7.1 Έδαφος

Οι βιοκαλλιεργητές δεν ψάχνουν απλά να διαχειριστούν το έδαφος σε μία υγιή, γόνιμη και φυσική κατάσταση, προσπαθούν να βελτιώσουν την γονιμότητά του με την προμήθεια των κατάλληλων θρεπτικών στοιχείων, τη βελτίωση της σύστασης του εδάφους και την αποτελεσματική διαχείριση του νερού.

Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει με την συμμόρφωση στον κανονισμό της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία ή με την εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών.

1.7.2 Καλλιεργητικές τεχνικές

Οι σημαντικότερες που χρησιμοποιούνται από τους βιοκαλλιεργητές για τη διαχείριση και βελτίωση της υγείας των εδαφών είναι:

- ❖ Υιοθέτηση προγραμμάτων αμειψισπορών, με σκοπό τη διάσπαση των κύκλου ζωής ζιζανίων και παθογόνων, την ανάκαμψη του εδάφους και την προσθήκη χρήσιμων θρεπτικών στοιχείων. Τα ψυχανθή, όπως για παράδειγμα το τριφύλλι, δεσμεύουν το άζωτο της ατμόσφαιρας μέσα στο έδαφος
- ❖ Χρησιμοποίηση βιολογικών λιπασμάτων βασισμένων στην κοπριά, με σκοπό τη βελτίωση της σύστασης του εδάφους και την αποφυγή διάβρωσης του
- ❖ Αυστηρή απαγόρευση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών ουσιών, με σκοπό την αποφυγή μακρόχρονων αλλαγών στη χημική σύσταση και δομή του εδάφους
- ❖ Ποικιλομορφία βοσκοτόπων, με σκοπό την αποφυγή της υπερβόσκησης για να επιτραπεί η ανάκαμψη του εδάφους σε σύντομο χρόνο χωρίς απώλειες σε θρεπτικά στοιχεία
- ❖ Σπορά καλλιεργειών για χλωρή λίπανση και κάλυψη του εδάφους μετά τη συγκομιδή, με σκοπό την προστασία του από πιθανή διάβρωση και έκπλυση των θρεπτικών συστατικών του
- ❖ Φύτευση φυτοφρακτών και λειμώνων, με σκοπό την αποφυγή διάβρωσης των εδαφών και απώλειας των θρεπτικών στοιχείων

1.7.2 Βιοποικιλότητα

Ο σεβασμός προς κάθε ζωντανό οργανισμό, αποτελεί βασική αρχή της βιολογικής γεωργίας, από τον πιο μικροσκοπικό μικροοργανισμό που ζει στο έδαφος μέχρι το υψηλότερο δένδρο. Για αυτό το λόγο, κάθε σύνδεσμος στη βιολογική τροφική αλυσίδα προωθεί τη διατήρηση και όπου είναι δυνατό, την αύξηση της ποικιλότητας φυτών και ζώων. Οι πρακτικές οι οποίες συνεισφέρουν σε υψηλά επίπεδα βιοποικιλότητας είναι συχνά αποτέλεσμα της βιολογικής γεωργίας, της ορθής πρακτικής της, καθώς και του κανονισμού της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία.

1.7.3 Λίπανση

- ❖ Χρησιμοποιώντας ζωικές κοπριές αυξάνεται η συγκέντρωση μικροοργανισμών, γαιοσκωλήκων, αραχνοειδών και σκαθαριών στο έδαφος
- ❖ Χρησιμοποιώντας προγράμματα αμειψισποράς και κατάλληλες ποικιλίες μπορούν να ανταγωνιστούν τα ζιζάνια και να αντισταθούν σε παράσιτα και ασθένειες, ενδυναμώνοντας τα φυτά μας σε βάρος των ανεπιθύμητων ειδών.
- ❖ Η συστηματική εφαρμογή προγραμμάτων αμειψισποράς έχει ως αποτέλεσμα την καλλιέργεια μεγάλου αριθμού διαφόρων ειδών, συμπεριλαμβανομένων και των, ψυχανθών και την παραγωγή μεγαλύτερης ποσότητας ζωοτροφών
- ❖ Η προτεραιότητα στις εγχώριες ποικιλίες φυτών και ζώων διατηρεί τη φυσική ποικιλότητα σε διάφορες περιοχές
- ❖ Η χλωρή λίπανση και η καλλιέργεια βαθύρριζων φυτών.

1.7.4 Φυτοπροστασία

Η καταπολέμηση των εχθρών των φυτών πραγματοποιείται, σύμφωνα με τις αρχές της βιολογικής γεωργίας, με την εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων :

- ❖ Επιλογή των κατάλληλων ειδών και ποικιλιών.
- ❖ Καλλιεργητικές μέθοδοι αντιμετώπισης εχθρών και ασθενειών.
- ❖ Μηχανικές μέθοδοι καλλιέργειας.
- ❖ Βιολογικές μέθοδοι καταπολέμησης των εχθρών των καλλιεργειών.
- ❖ Προστασία των φυσικών εχθρών και εντόμων.
- ❖ Τα συνθετικά γεωργικά φάρμακα απαγορεύονται.

1.7.6 Απαλλαγή από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς

Η βιολογική γεωργία απαγορεύει τη χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στη φυτική. Κάτι τέτοιο βοηθά στη διατήρηση τοπικών πληθυσμών φυτών και ζώων ενώ ενθαρρύνεται η χρήση περισσότερων ειδών αγροτικών φυτών και ζώων.

1.8 Έλεγχος βιολογικών προϊόντων

Η χρησιμοποίηση του όρου "βιολογικό" για τη σήμανση και τη διαφήμιση των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής περιορίζεται στα προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις αρχές παραγωγής και τους κανόνες μεταποίησης του ΚΑΝ (ΕΟΚ) 1257/99.

1.9 ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2092/91

Παρόλο που στον ΚΑΝ 2092/91 δεν δίδεται ο ορισμός της βιολογικής γεωργίας με σαφήνεια, θεωρείται η μέθοδος ασκήσεως της γεωργίας δια της οποίας, λόγω αποφυγής της ρύπανσης, προστατεύεται το περιβάλλον.

Κύριοι στόχοι του ΚΑΝ 2092/91 είναι οι παρακάτω:

- ❖ Η εγκαθίδρυση δίκαιων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών βιολογικών προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ❖ Η βελτίωση και η διασφάλιση της αξιοπιστίας των βιολογικών προϊόντων στα μάτια των καταναλωτών.
- ❖ Η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των βιολογικών προϊόντων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- ❖ Η προώθηση με αυτόν τον τρόπο, μιας γεωργικής δραστηριότητας που να μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης των γεωργικών προϊόντων και του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά στη θέσπιση του ελέγχου πιστοποίησης αυτών των προϊόντων, οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο ΚΑΝ 2092/91 εφαρμόζεται στα φυτικής προέλευσης γεωργικά προϊόντα καθώς και στα είδη διατροφής, που αποτελούνται από ένα ή και περισσότερα συστατικά φυτικής προέλευσης.

1.10 HACCP

Το σύστημα HACCP (Ανάλυση Κινδύνων-Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου) είναι ένα εξειδικευμένο σύστημα Ελέγχου για τα τρόφιμα και αφορά την υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων.

Το σύστημα HACCP είναι υποχρεωτικό σύμφωνα με την οδηγία 93/43 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει ενσωματωθεί στην Εθνική Νομοθεσία με την Κ.Υ.Α. 487/ΦΕΚ

Β/1219/4.10.2000. Στην Κ.Υ.Α. θεσπίζονται οι γενικοί κανόνες υγιεινής των τροφίμων, της τήρησης των κανόνων αυτών. Το σύστημα HACCP εφαρμόζεται στη διαδικασία παραγωγής ενός συγκεκριμένου τροφίμου και καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, από την παραλαβή των πρώτων υλών μέχρι και την τελική χρήση των προϊόντων από τους καταναλωτές. Αρμόδιος φορέας για τον έλεγχο της τήρησης των κανόνων υγιεινής των τροφίμων είναι ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων – ΕΦΕΤ.

Οι αρχές του HACCP είναι:

- ❖ Εντοπίζονται οι τυχόν κίνδυνοι για την ασφάλεια των τροφίμων, οι οποίοι πρέπει να προληφθούν, να εξαλειφθούν ή να μειωθούν σε αποδεκτά επίπεδα, με σκοπό την παραγωγή ασφαλών τροφίμων.
- ❖ Εντοπίζονται τα κρίσιμα σημεία ελέγχου στο στάδιο ή στα στάδια, στα οποία ο έλεγχος είναι

ουσιαστικής σημασίας για την πρόληψη ή την εξάλειψη ενός κινδύνου για την ασφάλεια των τροφίμων ή για την μείωσή του, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη του στόχου παραγωγής ασφαλών τροφίμων.

- ❖ Καθορίζονται κρίσιμα όρια στα κρίσιμα σημεία ελέγχου, με τα οποία χωρίζεται το αποδεκτό από το μη αποδεκτό, όσο αφορά την πρόληψη, την εξάλειψη ή τη μείωση των κινδύνων που έχουν εντοπιστεί.
- ❖ Καθορίζονται και εφαρμόζονται αποτελεσματικές διαδικασίες παρακολούθησης στα κρίσιμα σημεία ελέγχου. Καθορίζονται τα διορθωτικά μέτρα, όταν η παρακολούθηση υποδεικνύει ότι ένα κρίσιμο σημείο ελέγχου βρίσκεται εκτός ελέγχου.
- ❖ Καθορίζονται οι διαδικασίες επαλήθευσης για την αποτελεσματική λειτουργία των μέτρων. Τηρούνται αρχεία ώστε να εξασφαλίζεται η ουσιαστική εφαρμογή των μέτρων και να καθίστανται δυνατοί οι επίσημοι έλεγχοι.
- ❖ Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν εκτός τους οδηγούς εφαρμογής του HACCP και οδηγούς ορθής υγιεινής πρακτικής συντάσσονται από τον ΕΦΕΤ, άλλους φορείς ή από τους κλάδους επιχειρήσεων.

Κανένα προϊόν δεν διατίθεται στο εμπόριο ως "βιολογικό" χωρίς να ελεγχθεί και να πιστοποιηθεί.

Σύστημα πιστοποίησης και ελέγχου βιολογικών προϊόντων στην Ελλάδα : Αρμόδιος φορέας είναι το γραφείο Βιολογικών Προϊόντων του Υπουργείου Γεωργίας, το οποίο έχει αναγνωρίσει ιδιωτικούς φορείς που ελέγχουν τους παραγωγούς, μεταποιητές και εμπόρους.

1.11 Φορείς Πιστοποίησης

Οι φορείς πιστοποίησης που υπάρχουν στην Ελλάδα είναι οι εξής:

❖ Δ.Η.Ω

❖ ΒΙΟΕΛΛΑΣ Α.Ε.

❖ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ Ε.Π.Ε .

❖ QWAYS Διαδρομές ποιότητας Α.Ε.

❖ ACERT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.

- ❖ IRIS ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- ❖ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ «ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ» ΘΩΜΑΣ ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ Ο.Ε.

- ❖ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α.Ε.

- ❖ ΛΑCΟΝ ΙΝCΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑC Ε.Π.Ε.

1.12 Σήμανση Βιολογικών προϊόντων

Τα βιολογικά προϊόντα διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες :

- ❖ Μη μεταποιημένα προϊόντα βιολογικής γεωργίας (νωπά), καθώς και μεταποιημένα που τουλάχιστον το 95% των συστατικών τους έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις αρχές της βιολογικής γεωργίας.
- ❖ Μεταποιημένα προϊόντα τα οποία περιέχουν 50-95% συστατικά που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο.
- ❖ Τα μεταποιημένα προϊόντα με λιγότερο από 50% συστατικά βιολογικής προέλευσης απαγορεύονται στο βιολογικό τρόπο παραγωγής.

1.13 Διακίνηση βιολογικών προϊόντων

Τα βιολογικά προϊόντα διακινούνται σε κλειστές συσκευασίες ή κιβώτια.

1.14 Συσκευασία Βιολογικών προϊόντων

Από την έναρξη εφαρμογής του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου για τη βιολογική γεωργία στην Ελλάδα (1993) και μέχρι σήμερα, οι αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προσπαθούν να «επιβάλουν» τη συσκευασία των βιολογικών προϊόντων. Σε κάποια δε προϊόντα, όπως το νωπό κρέας, το έχουν επιβάλλει ήδη και νομοθετικά.

Ο λόγος είναι ο γνωστός «η συσκευασία προστατεύει τον καταναλωτή από τις πιθανές απάτες» πράγμα που όμως δεν είναι σωστό, μιας και οι πιθανότητες για την

όποια απάτη είναι σχεδόν οι ίδιες, συσκευασμένο ή μη. Αυτό που μπορεί να διασφαλίσει τον καταναλωτή δεν είναι η συσκευασία, αλλά οι περισσότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι από τις υπηρεσίες του ΥΑΑΤ, μιας και αυτές είναι υπεύθυνες (νομοθετικά) για τον έλεγχο της αγοράς και όχι οι φορείς πιστοποίησης.

1.15 Ετικέτα βιολογικών προϊόντων

Στην ετικέτα αναφέρονται :

- ❖ Το όνομα και η διεύθυνση του παραγωγού.
- ❖ Το όνομα και η διεύθυνση του μεταποιητή.
- ❖ Το όνομα του προϊόντος.
- ❖ Στο βιολογικό τρόπο παραγωγής.

1.16 Το μέλλον της βιολογικής γεωργίας

Η παραγωγή και η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων αυξάνει συνεχώς σε όλες τις χώρες του δυτικού κόσμου. Ειδικά στην Ευρώπη έχει παρατηρηθεί απότομη αύξηση στην κατανάλωση προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας.

Αλλά και στις ΗΠΑ τα έσοδα των πωλήσεων από προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας αυξήθηκαν από 1 δις δολάρια το 1994, σε 13 δις. δολάρια το 2002. Στην Ελλάδα έχει καθιερωθεί σε μερικές πόλεις ο θεσμός της «λαϊκής αγοράς βιολογικών προϊόντων» παράλληλα με τις παραδοσιακές λαϊκές αγορές.

Όμως πολλοί άνθρωποι αναγνωρίζουν ότι η βιολογική καλλιέργεια, έπειτα από 30 χρόνια ύπαρξης, βρίσκεται αυτό το καιρό σε ένα κρίσιμο κομβικό σημείο. Παρόλη την ανάπτυξη της αγοράς βιολογικών προϊόντων την τελευταία δεκαετία, το

μέλλον των μικρών και αυτόνομων αγροτών (βιολογικών ή μη) βρίσκεται σε κίνδυνο. Οι δομές υποστήριξης των μικρών αγροτών έχουν αρχίσει να αποδυναμώνονται σχεδόν σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες. Αντίθετα υποστηρίζονται συστήματα παραγωγής μεγάλου αριθμού προϊόντων, μέσα από μεγάλες εκτάσεις ή/και εργοστασιακή γεωργική ή κτηνοτροφική παραγωγή.

Αυτό που ξέρουμε σήμερα ως «βιολογική καλλιέργεια» μπορεί να αλλάξει δραματικά μέσα στα επόμενα χρόνια.

1.17 Ερωτηματολόγιο παραγωγών

1. Ποιο βιολογικό προϊόν καλλιεργείτε/παράγετε;
.....
2. Τόπος καλλιέργειας του προϊόντος;
.....
3. Πόσα στρέμματα περίπου καλλιεργείτε;
.....
4. Παράγετε και προωθείτε ο ίδιος το προϊόν;
 παράγω και προωθώ
 μόνο προωθώ
5. Το διαθέτετε μόνο σε λαϊκές ή και σε καταστήματα με βιολογικά προϊόντα;
 μόνο σε λαϊκές
 λαϊκές και καταστήματα
6. Με ποιους από τους παρακάτω φορείς πιστοποίησης συνεργάζεστε;
 ΔΗΩ
 ΒΙΟΕΛΛΑΣ Α.Ε.
 ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ Ε.Π.Ε .
 QWAYS Διαδρομές ποιότητας Α.Ε.
 ACERT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.
 IRIS ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
 ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ «ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ» ΘΩΜΑΣ ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ Ο.Ε.
 ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α.Ε.
 LACON ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ε.Π.Ε.

7. Είστε ικανοποιημένοι με τις συνθήκες συνεργασίας σας με το συγκεκριμένο φορέα;
 ΝΑΙ
 ΟΧΙ
Γιατί;.....
8. Είναι μεγαλύτερο το κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων σε σχέση με τα συμβατικής καλλιέργειας;
 ΠΟΛΥ ΕΛΑΧΙΣΤΑ
 ΟΧΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ
9. Υπάρχουν τρόποι να μειωθεί το κόστος αυτό;
 ΝΑΙ
 ΟΧΙ
Αναφέρατε μερικούς
9. Είστε ικανοποιημένοι με τα κέρδη που σας αποφέρει η πώληση των βιολογικών προϊόντων;
 ΝΑΙ
 ΟΧΙ
11. Παράλληλα με τα βιολογικά προϊόντα παράγετε/πουλάτε και συμβατικής καλλιέργειας;
 ΝΑΙ
 ΟΧΙ
12. Από πότε αρχίσατε να καλλιεργείτε βιολογικά προϊόντα;.....
13. Τι σας έκανε να στραφείτε στην καλλιέργεια/πώληση των βιολογικών προϊόντων;
 Οικολογική συνείδηση
 καλύτερες συνθήκες παραγωγής

- μεγαλύτερα κέρδη
- μεγαλύτερη αποδοχή των βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές απ' ότι τα συμβατικά.

14. Τι αποδοχή έχουν τα βιολογικά προϊόντα από τους καταναλωτές;

- Μικρή
- Μεσαία
- Μεγάλη

1.18 Ερωτηματολόγιο καταναλωτών

1. Γνωρίζετε τι είναι βιολογικό προϊόν;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

2. Έχετε αγοράσει ποτέ βιολογικά προϊόντα;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Αν ναι ποια είναι αυτά;

3. Ποιά η γνώμη σας για τις τιμές των βιολογικών προϊόντων;

- Χαμηλές
- Κανονικές
- Υψηλές

4. Εμπιστεύεστε προϊόντα της αγοράς με την ένδειξη «βιολογικό προϊόν»;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

5. Γνωρίζετε τη διαφορά βιολογικών και συμβατικών προϊόντων;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
6. Πιστεύετε ότι η κατανάλωση των βιολογικών προϊόντων στη διατροφή μας θα βελτιώνει την ποιότητα της ζωής μας;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
7. Σε ποια μορφή προτιμάτε να αγοράζετε τα βιολογικά προϊόντα;
- Συσκευασμένα
 - Χύμα
8. Όταν αγοράζετε βιολογικά προϊόντα προσέχετε αν είναι πιστοποιημένα από τους αρμόδιους φορείς;
- Πάντα
 - Μερικές φορές
 - Ποτέ
9. Ποιούς από τους παρακάτω φορείς πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων γνωρίζετε;
- ΔΗΩ
 - ΒΙΟΕΛΛΑΣ Α.Ε.
 - ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ Ε.Π.Ε .
 - QWAYS Διαδρομές ποιότητας Α.Ε.
 - ACERT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.
 - IRIS ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
 - ΕΛΕΓΧΟΣ-ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ «ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ» ΘΩΜΑΣ ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ Ο.Ε.
 - ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α.Ε.
 - ΛΑCΟΝ ΙΝCΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑC Ε.Π.Ε.

10. Από που γνωρίζετε για τη βιολογική γεωργία;

- Κ.Ε.Γ.Ε.
- Μ.Μ.Ε
- Σεμινάρια
- Διαδίκτυο
- Γεωπόνο
- Διεύθυνση γεωργίας
- Διαφημιστικό υλικό

11. Σε ποια σημεία υπάρχει αγορά βιολογικών προϊόντων;

- Super market
- Μανάβικα
- Λαϊκές περιοχής
- Λαϊκές βιολογικών προϊόντων
- Καταστήματα βιολογικών προϊόντων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

2.1 Συμπεράσματα που προκύπτουν από τα ερωτηματολόγια των παραγωγών

Στο κεφάλαιο αυτό ακολουθεί λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την έρευνα που διεξήχθη στις λαϊκές αγορές της Θεσσαλονίκης που έχει ως θέμα την προτίμηση των καταναλωτών στα βιολογικά προϊόντα.

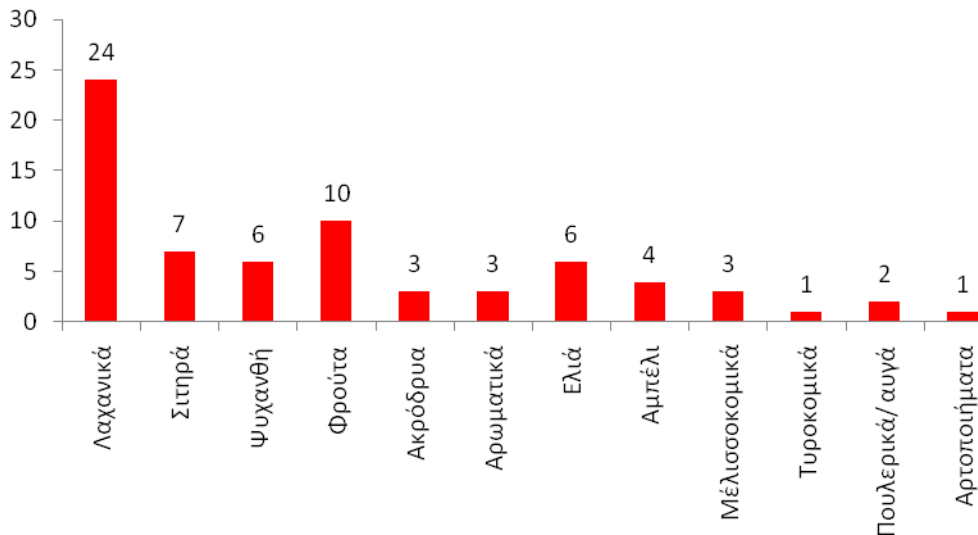
2.1.1. Ποια βιολογικά προϊόντα παράγουν οι βιοκαλλιεργητές των λαϊκών αγορών της Θεσσαλονίκης.

Σύμφωνα με τον πίνακα 2.1.1 παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των καλλιεργητών επιλέγει να καλλιεργεί λαχανοκομικά προϊόντα και οπωροφόρα δέντρα λόγω της ζήτησης τους από τους καταναλωτές.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ
Λαχανικά	57%
Σιτηρά	16,6%
Ψυχανθή	14,2%
Φρούτα	23,8%
Ακρόδρυα	7,14%
Αρωματικά	7,14%
Ελιά	14,2%
Αμπέλι	9,5%
Μελισσοκομικά	7,14%
Τυροκομικά	2,3%
Πουλερικά/ αυγά	4,76%
Αρτοποιήματα	2,3%

Πίνακας 2.1.1

Ο αριθμός των παραγωγών που συμμετείχαν συνολικά στην έρευνα είναι 42. Όμως η πλειοψηφία των παραγωγών, καλλιεργούν περισσότερα από ένα βιολογικά προϊόντα.

σχεδιάγραμμα 2.1.1

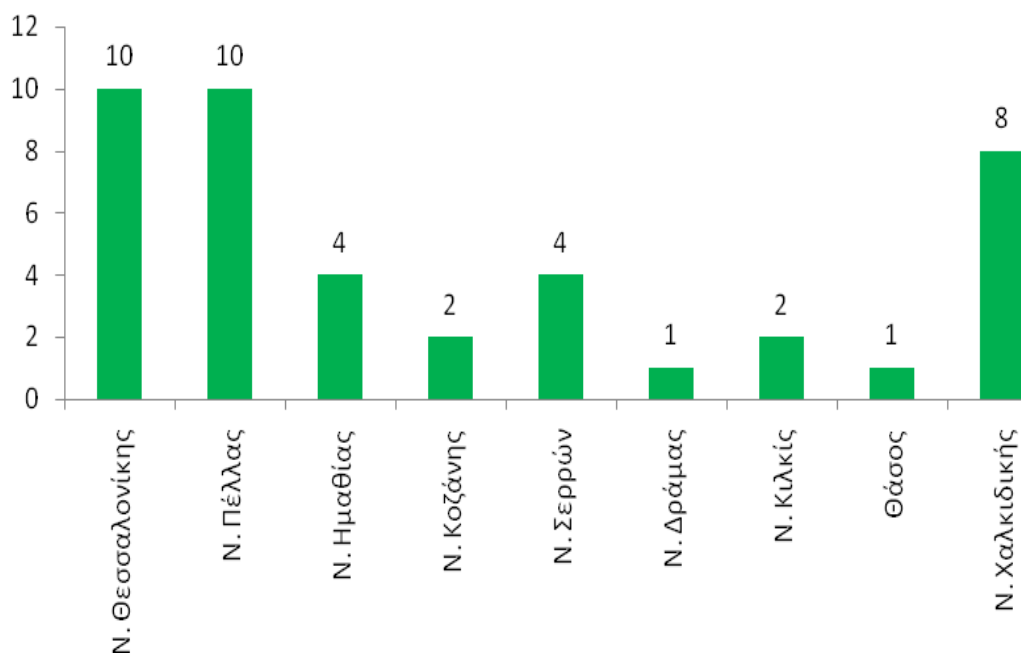
Αναλυτικά η κάθε κατηγορία που αναγράφεται στο σχεδιάγραμμα 2.1.1 περιλαμβάνει τα εξής:

- ❖ Λαχανικά: μαρούλι, σγουρή σαλάτα, ρεπάνι άσπρο, λάχανο, ρόκα, σπανάκι, παντζάρι, σέσκουλο, μπρόκολο, πιπεριά, κολοκύθι, σφουγγάρι, πατάτα, καρότο, ντομάτα, πράσο, σέλινο, σελινόριζα, κουνουπίδι, σέσκουλο, ραπανάκι, κρεμμύδι, αγγούρι, άνηθο, μαϊντανό σκόρδα, αντίδια, ραδίκια, σάλτσες
- ❖ Σιτηρά: σιτάρι, καλαμπόκι (ποπ-κορν)
- ❖ Ψυχανθή: φασόλι, αραχίδα, αρακά, μπιζέλι, ρεβίθι, βίκος
- ❖ Φρούτα: κεράσια, ακτινίδιο, βερίκοκο, ροδάκινο(κομπόστα), μήλο, λωτό

- ❖ Ακρόδρυα: αμύγδαλο, καρύδι, φιστίκι
- ❖ Αρωματικά: ρίγανη, δάφνη, φλαμούρι, σουσάμι, μελισσόχορτο, χαμομήλι, λουίζα, κραιτάγος, γκίνγκο, θυμάρι, καλέντουλα, ταραξάκο, τσάι βουνού, σπαθόχορτο
- ❖ Ελιά: ελιά, λάδι
- ❖ Αμπέλι: κρασί, σταφύλια, τσίπουρο, αμπελόφυλλα, ξύδι, μούστος
- ❖ Μελισσοκομικά: μέλι, πρόπολη, γύρη, βασιλικό πολτό
- ❖ Τυροκομικά: γιαούρτι, φέτα
- ❖ Πουλερικά: αυγά, κοτόπουλο, γαλοπούλα
- ❖ Αρτοποιήματα: κέικ, κρουασάν, κουλουράκια, ψωμί

2.1.2. Τόπος καλλιέργειας των βιολογικών προϊόντων

Στο νομό Πέλλας και Θεσσαλονίκης καλλιεργούνται τα περισσότερα βιολογικά προϊόντα που διακινούνται στις λαϊκές αγορές της Θεσσαλονίκης.

σχεδιάγραμμα 2.1.2

ΝΟΜΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ
N. Θεσσαλονίκης	24%
N. Πέλλας	24%
N. Ημαθίας	9,5%
N. Κοζάνης	5%
N. Σερρών	9,5%
N. Δράμας	2%
N. Κιλκίς	5%
Θάσος	2%
N. Χαλκιδικής	19%
ΣΥΝΟΛΟ	100

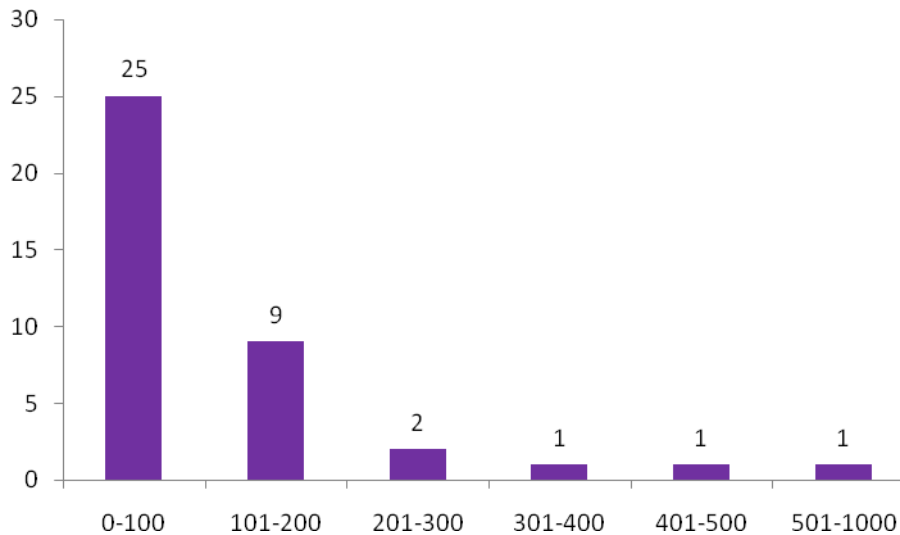
πίνακας 2.1.2

Αναλυτικά οι περιοχές των νομών που αναγράφονται στο σχεδιάγραμμα 2.2. είναι οι εξής:

- ❖ N. Θεσσαλονίκης: Νέα Μεσήμβρια, Βραχιά, Βασιλικά, Επανομή, Θέρμη, Ταγαράδες, Χαλάστρα, Λαγκαδάς.
- ❖ N. Πέλλας: Άρνισσα, Γιαννισά (Κρύα Βρύση), Έδεσσα (Σκύδρα), Βέροια, Αριδαία.
- ❖ N. Ημαθίας: Παλατίτσια, Νάουσα, Αλεξάνδριο.
- ❖ N. Κοζάνης: Βελβεντός
- ❖ N. Σερρών: Γόνιμο, Λευκότοπος
- ❖ N. Κιλκίς: Μεταλλικό.
- ❖ N. Χαλκιδικής: Πολύγυρος, Λάκκωμα, Πετράλωνα, Ν. Τρίγλια, Ν. Γωνιά, Γαλάτιστα.

2.1.3. Στρέμματα που καλλιεργούνται

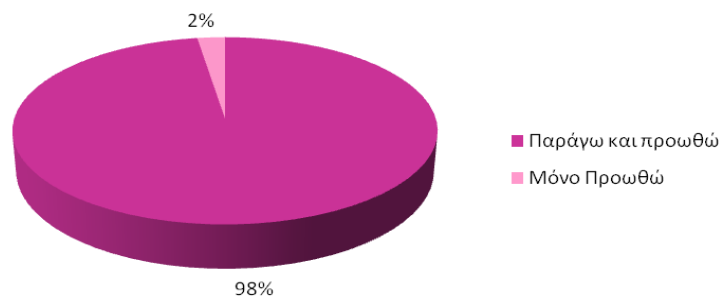
Το 63% των παραγωγών καλλιεργεί τα προϊόντα του σε έκταση 1- 100 στρέμματα.

Σχεδιάγραμμα 2.1

2.1.4. Παράγετε και προωθείτε ο ίδιος το προϊόν σας;

Στο σχεδιάγραμμα 2.1.4 βλέπουμε ότι το 98% των παραγωγών προτιμούν να παράγουν και να προωθούν οι ίδιοι τα προϊόντα τους. Έτσι θα αποφύγουν την είσοδο τρίτων στην επιχείρησή τους που θα οδηγούσε σε άσκοπη αύξηση του τελικού κόστους.

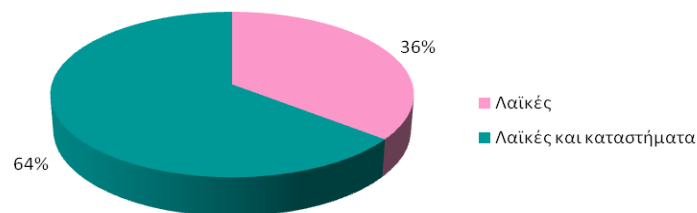

Σχεδιάγραμμα 2.1.4

2.1.5. Διαθέτετε τα προϊόντα σας μόνο σε λαϊκές ή και σε καταστήματα;

Οι περισσότεροι παραγωγοί (62%) επιθυμούν να τα διαθέτουν και σε καταστήματα, για να έχουν περισσότερο κέρδος. Λόγω του ότι ο κόσμος δεν γνωρίζει την ύπαρξη των λαϊκών αγορών με βιολογικά προϊόντα.

Το υπόλοιπο 36% τα διαθέτει μόνο σε λαϊκές αγορές.

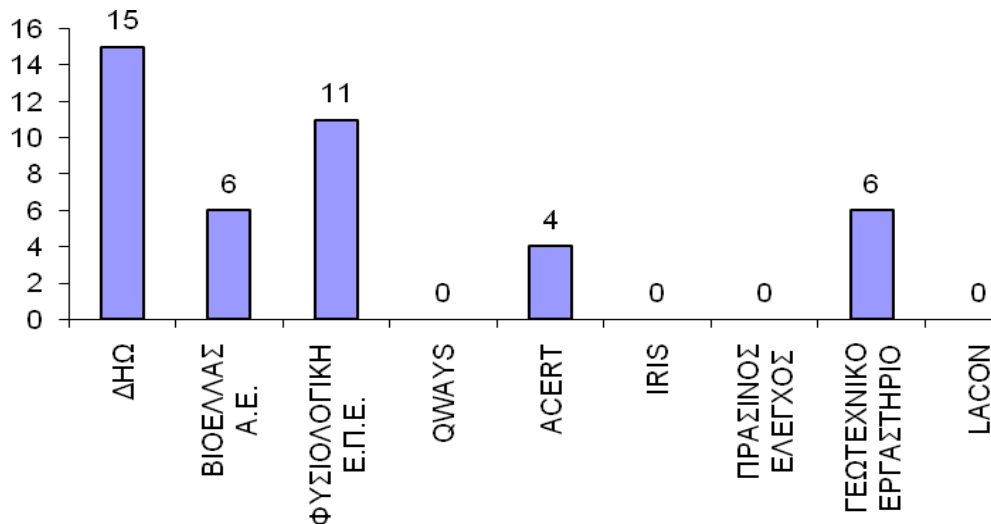
Σχεδιάγραμμα 2.1.5

2.1.6. Φορείς πιστοποίησης

Όπως προκύπτει από το παρακάτω σχεδιάγραμμα από τους 42 παραγωγούς συνεργάζονται :

- ❖ με την ΔΗΩ το 36%,
- ❖ με την ΒΙΟΕΛΛΑΣ Α.Ε. το 14%,
- ❖ με την ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ Ε.Π.Ε το 26%,
- ❖ με την QWAYS Διαδρομές ποιότητας Α.Ε. το 0%,
- ❖ με την ACERT Ευρωπαϊκός οργανισμός πιστοποίησης Α.Ε. το 10%,
- ❖ με την IRIS Οργανισμός ελέγχου και πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων το 0%,
- ❖ με τον Έλεγχο πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής γεωργίας ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ, Θωμάς Μισαηλίδης Ο.Ε. το 0%,

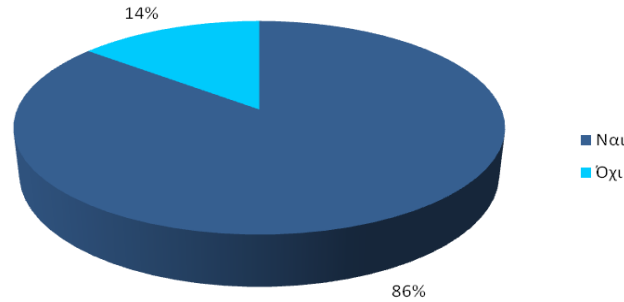
- ❖ με το ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α.Ε. το 14%
- ❖ με την LACON Ινστιτούτο ποιότητας Ε.Π.Ε. το 0%.

Σχεδιάγραμμα 2.1.6

2.1.7. *Είστε ικανοποιημένοι με τις συνθήκες συνεργασίας σας με τον συγκεκριμένο φορέα;*

Από το σχεδιάγραμμα 2.1.7 βλέπουμε ότι το 86% των παραγωγών είναι ευχαριστημένοι με τον φορέα που συνεργάζονται. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι γίνονται προσπάθειες και από τις δυο μεριές στο να προωθηθούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα βιολογικά προϊόντα. Από την άλλη μεριά το 14% δηλώνει ότι δεν είναι ευχαριστημένο εξαιτίας της αργοπορίας κατά την παροχή υπηρεσιών των φορέων πιστοποίησης (γραφειοκρατία) και γι' αυτό τον λόγο ζητούν περισσότερη βοήθεια απ' το κράτος.

Σχεδιάγραμμα 2.1.7

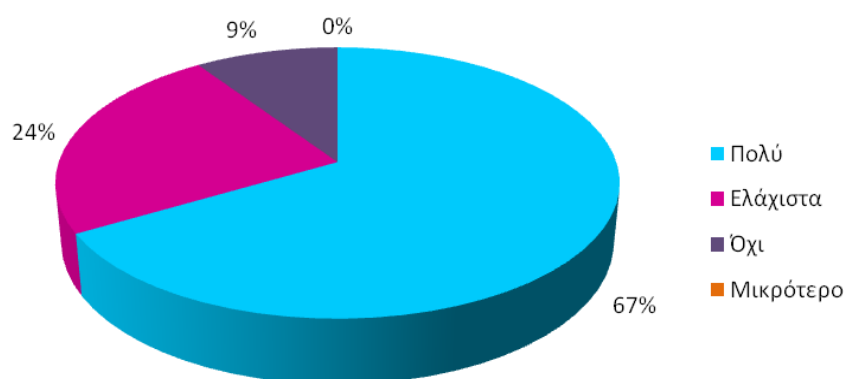
2.1.8. Είναι μεγαλύτερο το κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων σε σχέση με της συμβατικής καλλιέργειας;

Το 67% πιστεύει ότι είναι πολύ μεγαλύτερο το κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων από τα συμβατικά, διότι τα φάρμακα, τα οργανικά λιπάσματα είναι πολύ ακριβά, η έλλειψη εναλλακτικών λύσεων για την καταπολέμηση ασθενειών, το γεγονός ότι δεν μπορούν να ραντίζουν τα χωράφια τους για να καταπολεμήσουν τα ζιζάνια αλλά το πιο σημαντικό είναι η μεγάλη προσωπική εργασία.

Το 24% πιστεύει πως είναι ελάχιστα μεγαλύτερο το κόστος παραγωγής βιολογικών από τα συμβατικά, γιατί τα προϊόντα που παράγει η μερίδα αυτή των παραγωγών έχουν λιγότερες απαιτήσεις σε φάρμακα, λιπάσματα και καλλιεργητικές τεχνικές.

Μόνο το 9% των παραγωγών πιστεύει ότι το κόστος δεν είναι μεγαλύτερο.

Κανένας όμως δεν πιστεύει ότι είναι μικρότερο.

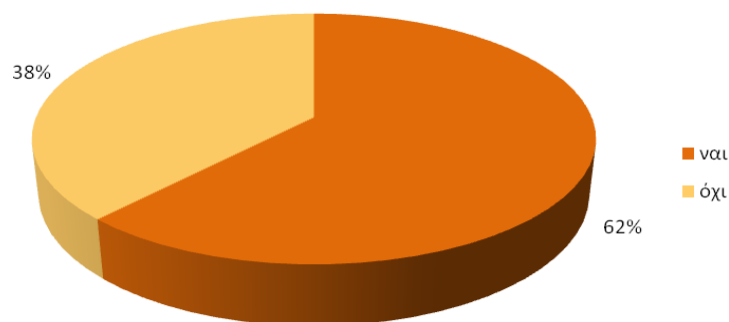

Σχεδιάγραμμα 2.1.8

2.1.9. Υπάρχουν τρόποι να μειωθεί το κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων;

Από τα δεδομένα του σχεδιαγράμματος 2.1.9 το 62% των παραγωγών πιστεύει ότι υπάρχουν τρόποι να μειωθεί το κόστος της παραγωγής βιολογικών προϊόντων και σύμφωνα με τις απαντήσεις που λάβαμε είναι οι εξής:

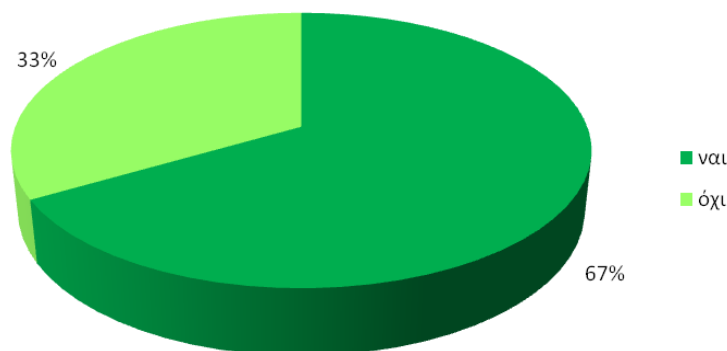
- ❖ Επιδοτήσεις (οικονομική βοήθεια)
- ❖ Δημιουργία συμβάσεων μεταξύ παραγωγού-κράτους για την πρόσληψη περισσότερων εργατών που θα βοηθούν στην παραγωγική διαδικασία με αποτέλεσμα την γρήγορη και αβίαστη παραγωγή των βιολογικών προϊόντων
- ❖ Ύπαρξη περισσότερων λαϊκών αγορών
- ❖ Δημιουργία περισσότερων βιολογικών φαρμάκων
- ❖ Μείωση των τιμών των εφοδίων
- ❖ Καθοδήγηση από έμπειρους γεωπόνους
- ❖ Κοινοπραξία μεταξύ παραγωγών

Σχεδιάγραμμα 2.1.9

2.1.10. *Είστε ικανοποιημένοι με τα κέρδη που σας αποφέρει η πώληση των βιολογικών προϊόντων;*

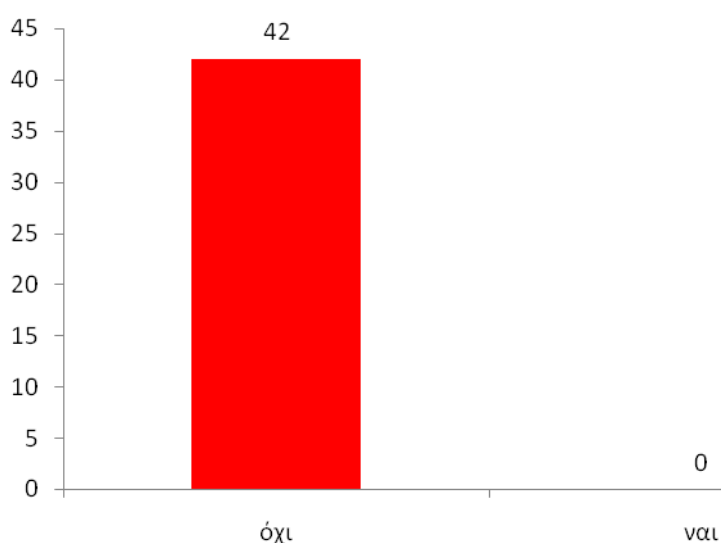
Οι περισσότεροι (67%) είναι ικανοποιημένοι με τα κέρδη που τους αποφέρει η πώληση των βιολογικών προϊόντων, γι'αυτό άλλωστε ασχολούνται με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Το υπόλοιπο 33% δεν είναι ικανοποιημένο και περιμένει την ανάπτυξη του τομέα αυτού καθώς και την ενίσχυση από το κράτος.

Σχεδιάγραμμα 2.1.10

2.1.11. Παράλληλα με τα βιολογικά προϊόντα παράγετε/ πουλάτε και συμβατικής καλλιέργειας;

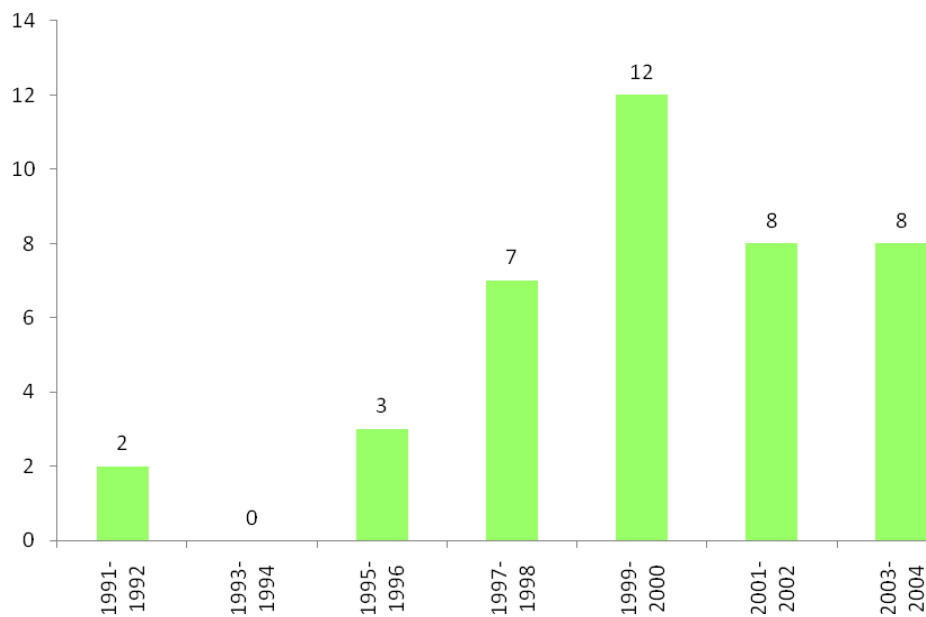
Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε ότι και οι 42 παραγωγοί που ρωτήσαμε ασχολούνται αποκλειστικά και μόνο με την βιοκαλλιέργεια.

Σχεδιάγραμμα 2.1.11

2.1.12. Από πότε αρχίσατε να καλλιεργείτε βιολογικά προϊόντα;

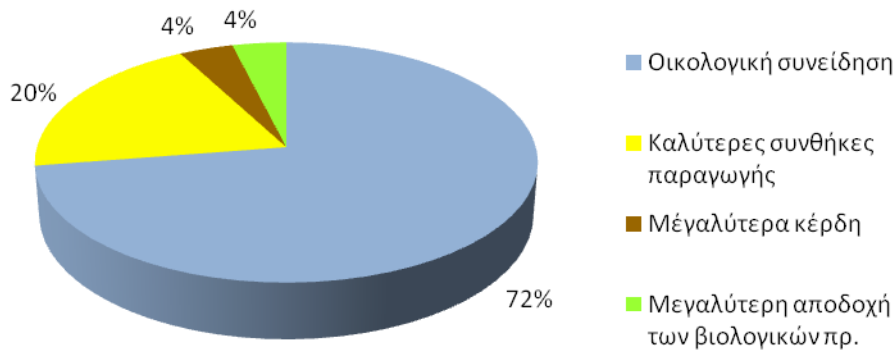
Με την πάροδο των χρόνων βλέπουμε ότι όλο και περισσότεροι παραγωγοί ασχολούνται με την καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων λόγω της αναζήτησης υγιεινού τρόπου ζωής από το καταναλωτικό κοινό.

Σχεδιάγραμμα 2.1.12

2.1.13. Λόγοι που οδήγησαν τους παραγωγούς στην καλλιέργεια/ πώληση βιολογικών προϊόντων

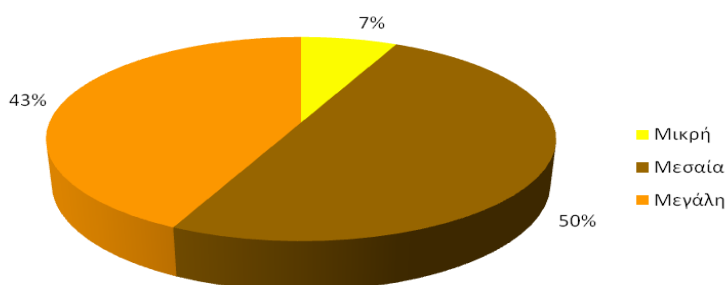
- ❖ Η οικολογική συνείδηση είναι ο λόγος που οι περισσότεροι παραγωγοί 72%, ασχολήθηκαν με την βιοκαλλιέργεια.
- ❖ Το 20% ασχολείται λόγω των καλύτερων συνθηκών παραγωγής
- ❖ Το 4% λόγω του μεγάλου κέρδους
- ❖ Και το υπόλοιπο 4% λόγω της μεγάλης αποδοχής των βιολογικών προϊόντων απ' τους καταναλωτές

Σχεδιάγραμμα 2.1.13

2.1.14. Αποδοχή των βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές

Σύμφωνα με την άποψη των παραγωγών το 50% θεωρεί ότι η αποδοχή των βιολογικών προϊόντων βρίσκεται σε εξελίξιμο στάδιο. Το 43% πιστεύει ότι έχουν μεγάλη αποδοχή από τους καταναλωτές και το 7% πιστεύει ότι έχουν μικρή.

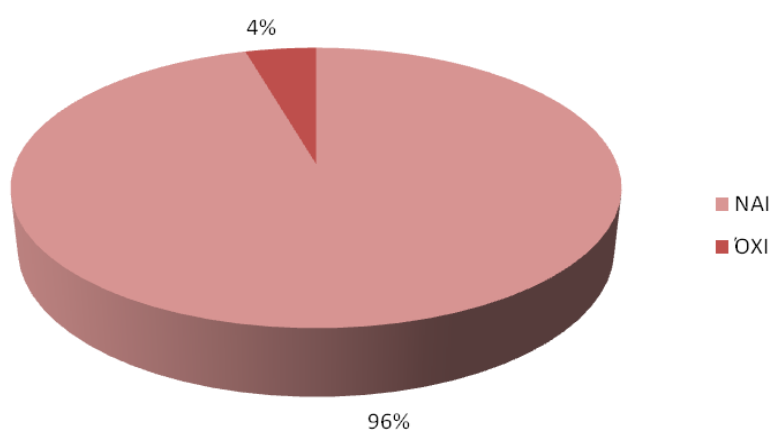

Σχεδιάγραμμα 2.1.14

2.2 Συμπεράσματα που προκύπτουν από τα ερωτηματολόγια καταναλωτών

2.2.1. Γνωρίζετε τι είναι βιολογικό προϊόν;

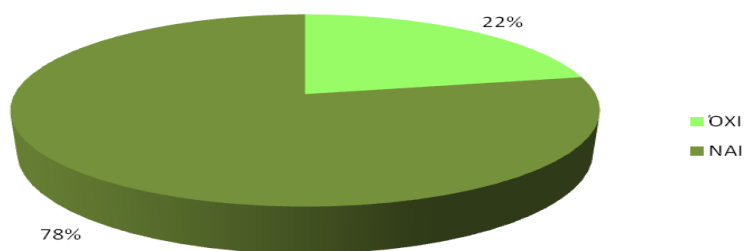
Από τους 200 καταναλωτές που έλαβαν μέρος στην έρευνα το 96% γνωρίζει την έννοια « βιολογικό προϊόν», ενώ μόνο το 4% δεν γνωρίζει.

Σχεδιάγραμμα 2.2.1

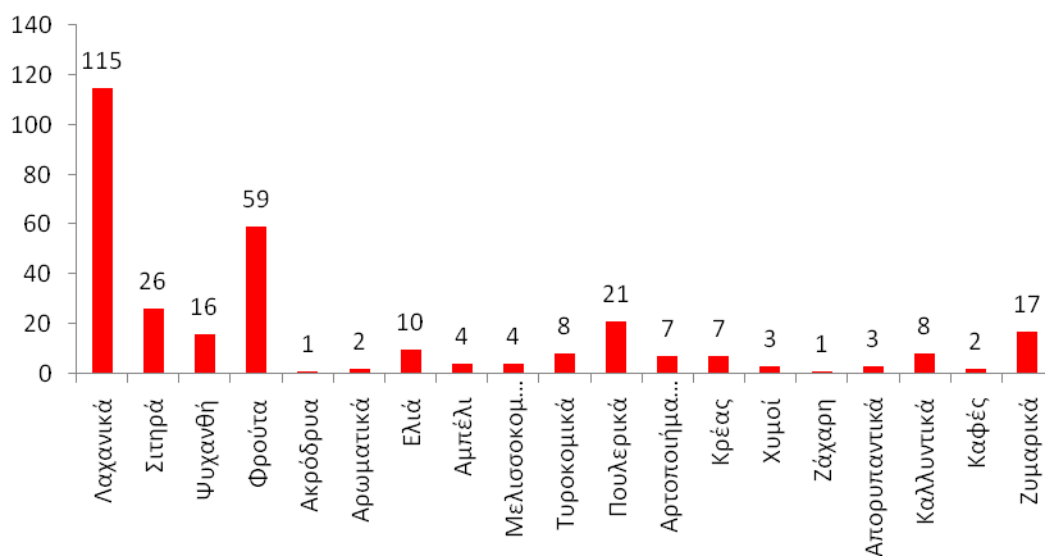
2.2.2. Έχετε αγοράσει ποτέ βιολογικά προϊόντα; Αν ναι ποια είναι αυτά;

Σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα 2.2.2. το 78% των ερωτηθέντων αγοράζει βιολογικά προϊόντα ενώ το 22% δεν τα προτιμά.

Σχεδιάγραμμα 2.2.2

Παρακάτω καταγράφονται τα βιολογικά προϊόντα που επιθυμούν να αγοράζουν οι καταναλωτές

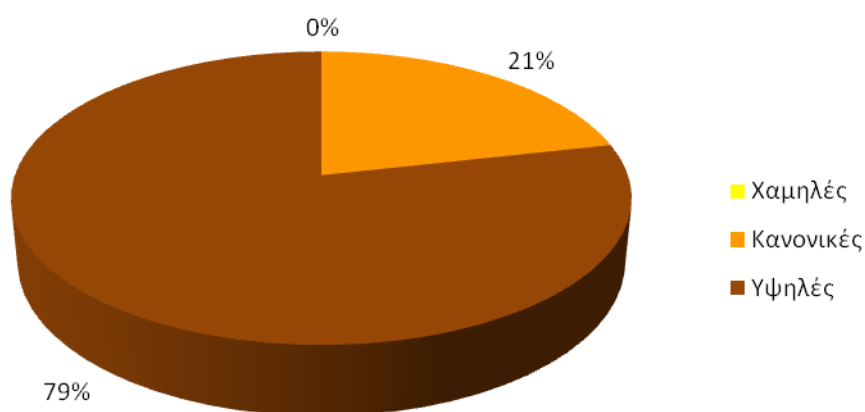
Ραβδόγραμμα 2.2.2

Αναλυτικά η κάθε κατηγορία που αναγράφεται στο ραβδόγραμμα 2.2.2 περιλαμβάνει τα εξής:

- ❖ Λαχανικά: ντομάτες, πιπεριές, κολοκυθάκια, μελιτζάνες, αγγούρι, πατάτες, καρότα
- ❖ Σιτηρά: αλεύρι
- ❖ Ψυχανθή: όσπρια,
- ❖ Φρούτα: κομπόστες, μαρμελάδες, μήλα, πορτοκάλια, αχλάδια
- ❖ Ακρόδρυα
- ❖ Αρωματικά
- ❖ Ελιά: λάδι,
- ❖ Αμπέλι: κρασί
- ❖ Μελλισοκομικά: μέλι,
- ❖ Τυροκομικά: γάλα,
- ❖ Πουλερικά: αυγά, κοτόπουλο,
- ❖ Αρτοποιήματα: ψωμί,
- ❖ Κρέας: χοιρινό, μοσχαρίσιο,
- ❖ Χυμοί
- ❖ Ζάχαρη
- ❖ Απορρυπαντικά
- ❖ Καλλυντικά: γαλάκτωμα για μωρά,
- ❖ Καφές
- ❖ Ζυμαρικά

2.2.3. Ποια η γνώμη σας για τις τιμές των βιολογικών προϊόντων;

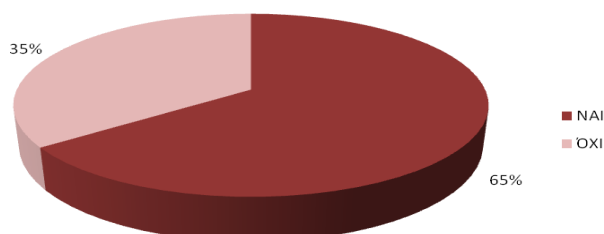
Το 79% των ερωτηθέντων πιστεύει πως οι τιμές των βιολογικών είναι υψηλές, λόγω του εξειδικευμένου τρόπου παραγωγής, και του μεγάλου κόστους καλλιέργειας 21% πιστεύει πως είναι κανονικές και Κανέναν (0%) δεν πιστεύει πως οι τιμές είναι χαμηλές

Σχεδιάγραμμα 2.2.3

2.2.4. Εμπιστεύεστε προϊόντα της αγοράς με την ένδειξη «βιολογικό προϊόν»;

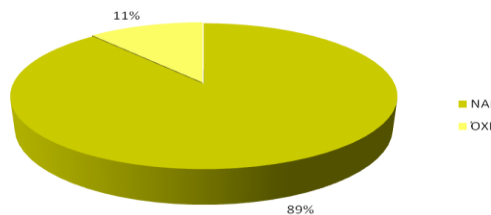
Στην ερώτηση αυτή το 65% απάντησε θετικά ενώ το 35% αρνητικά. Τα ποσοστά αυτά είναι αναμενόμενα λόγω τις σύγχυσης που δημιουργούν ορισμένοι παραγωγοί ονομάζοντας τα προϊόντα τους Προϊόντα που εμφανίζονται στην αγορά ως "οικολογικά", "υγιεινά", "ολικής αλέσεως" κ.λ.π. δεν έχουν καμία σχέση με τα πιστοποιημένα βιολογικά προϊόντα και δεν εξασφαλίζουν καμιά εγγύηση στον καταναλωτή.

Σχεδιάγραμμα 2.2.4

2.2.5. Γνωρίζετε τη διαφορά βιολογικών και συμβατικών προϊόντων

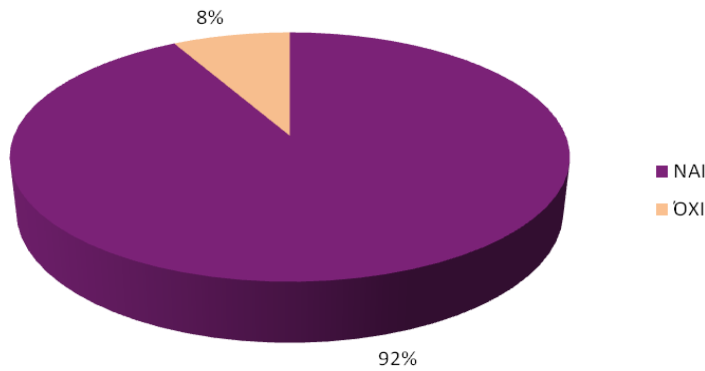
Όσων αφορά την ενημέρωση και τη γνώση των καταναλωτών για τις διαφορές ανάμεσα στις μεθόδους καλλιέργειας συμβατικής και βιολογικής γεωργίας συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων έχει γνώσεις πάνω στις διαφορές αυτές.

Σχεδιάγραμμα 2.2.5

2.2.6. Πιστεύετε ότι η κατανάλωση των βιολογικών προϊόντων στη διατροφή μας θα βελτιώνει την ποιότητα της ζωής μας;

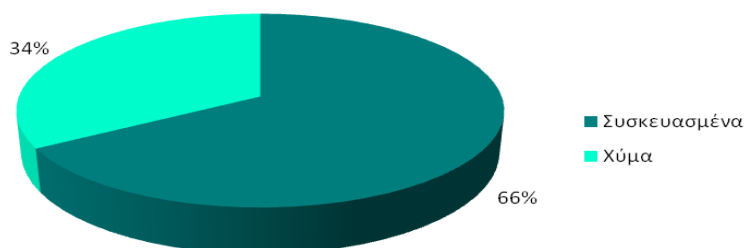
Τα ποσοστά στο παρακάτω σχεδιάγραμμα δείχνουν ότι 92% των ερωτηθέντων πιστεύει πως η βιολογική διατροφή μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής τους. Αυτό είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την εξέλιξη της βιοκαλλιέργειας στον τομέα της φυτικής παραγωγής.

Σχεδιάγραμμα 2.2.6

2.2.7. Σε ποια μορφή προτιμάτε να αγοράζετε τα βιολογικά προϊόντα;

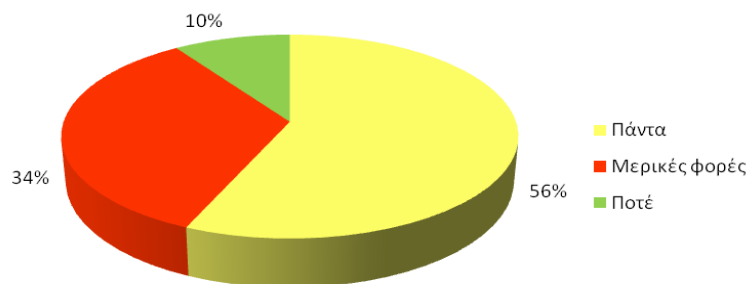
Οι καταναλωτές προτιμούν να αγοράζουν συσκευασμένα προϊόντα (66%) από ότι χύμα (44%) γιατί η συσκευασία εξασφαλίζει την προστασία από τυχόν φθορά τους. Επιπλέον διαβεβαιώνει στον αγοραστή την εγκυρότητα της ονομασίας «βιολογικό προϊόν» καθώς επίσης την ημερομηνία παραγωγής και την προέλευση του.

Σχεδιάγραμμα 2.2.7

2.2.8. Όταν αγοράζετε βιολογικά προϊόντα προσέχετε αν είναι πιστοποιημένα από τους αρμόδιους φορείς;

Οι περισσότεροι (56%) από τους ερωτηθέντες προσέχουν πάντα αν τα προϊόντα που αγοράζουν είναι πιστοποιημένα γιατί ενδιαφέρονται άμεσα για την αυθεντικότητα τους. Ωστόσο ένα μεγάλο ποσοστό καταναλωτών (34%) προσέχει μερικές φορές τις πληροφορίες που παρέχουν οι παραγωγοί και μόνο το 10% έχει πλήρη εμπιστοσύνη στους παραγωγούς.

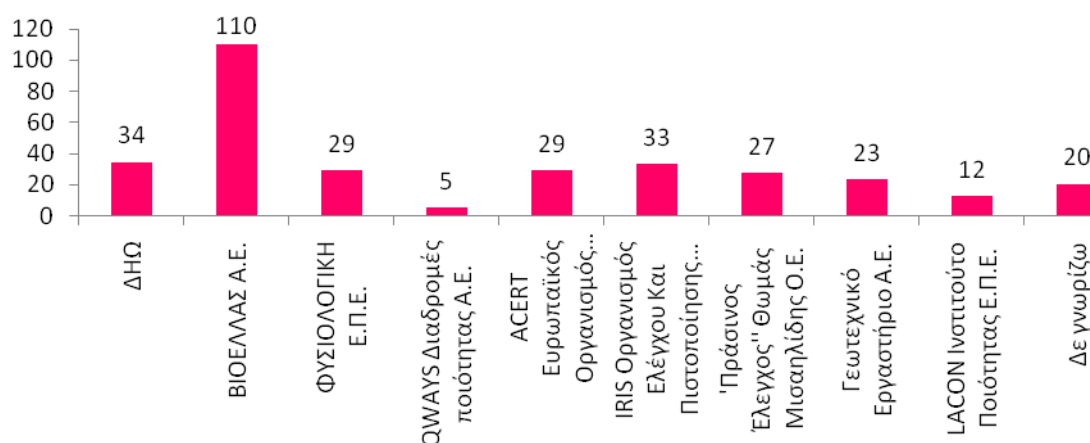
Σχεδιάγραμμα 2.2.8

2.2.9. Ποιους φορείς πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων γνωρίζετε;

Στην ερώτηση αυτή οι καταναλωτές μπορούσαν να επιλέξουν παραπάνω από μια απαντήσεις οπότε τα ποσοστά είναι τα εξής:

- ❖ Δ.Η.Ω γνωρίζει το 17%
- ❖ ΒΙΟΕΛΛΑΣ 55%
- ❖ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ το 14,5%
- ❖ QWAYS το 2,5%
- ❖ ACERT το 14,5%

- ❖ IRIS το 16,5%
- ❖ «Πράσινο έλεγχο» το 13,5%
- ❖ «Γεωτεχνικό εργαστήριο» το 11,5%
- ❖ LACON το 6%
- ❖ Δεν γνωρίζω το 10%

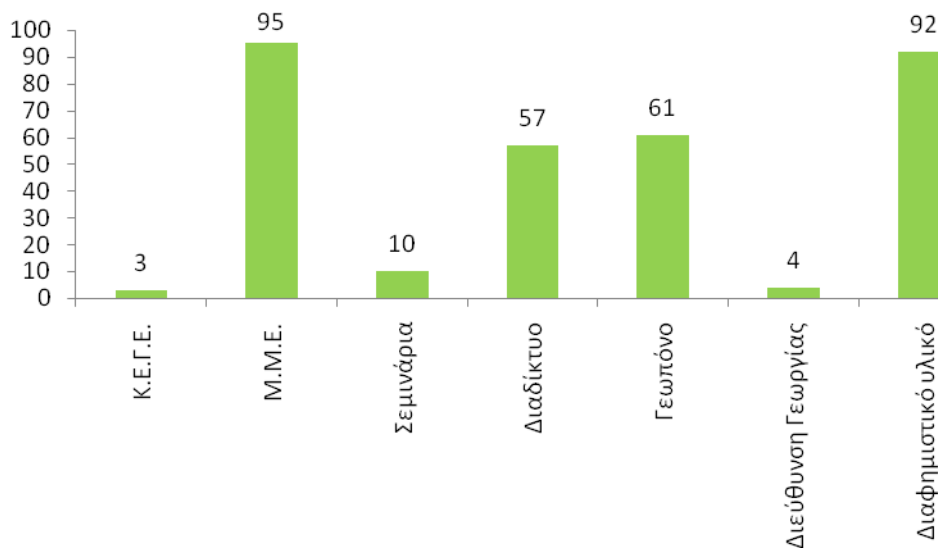

Σχεδιάγραμμα 2.2.9

2.2.10. Από που γνωρίζετε για τη βιολογική γεωργία;

Στην ερώτηση αυτή οι καταναλωτές είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερο από μια απαντήσεις.

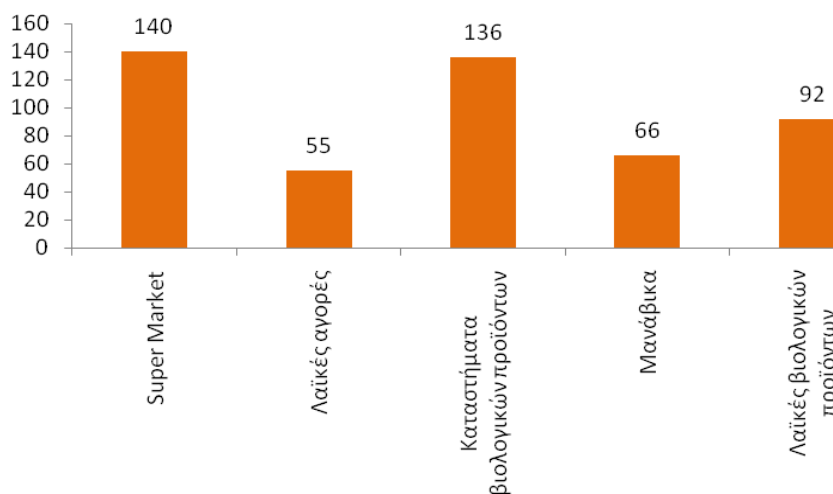
Σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα 2.2.10 οι καταναλωτές ενημερώνονται περισσότερο από τα Μ.Μ.Ε (47,5%) και από διαφημιστικό υλικό(46%).

Σχεδιάγραμμα 2.2.10

2.2.11. Σε ποια σημεία υπάρχει αγορά βιολογικών προϊόντων;

Κατά τη γνώμη των καταναλωτών το πιο πιθανό μέρος που μπορούν να βρουν βιολογικά προϊόντα είναι τα Super market (70%) και τα καταστήματα βιολογικών προϊόντων (68%). Λιγότεροι είναι αυτοί που πιστεύουν ότι μπορούν να τα εντοπίσουν σε λαϊκές βιολογικών προϊόντων λόγω του ότι μπορούν να τα βρουν συγκεκριμένες ημέρες της εβδομάδας.

Σχεδιάγραμμα 2.2.11.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

- ❖ 57% των παραγωγών καλλιεργούν λαχανικά
- ❖ 24% των παραγωγών καλλιεργούν στους νομούς Θεσσαλονίκης και Πέλλας
- ❖ 63% καλλιεργούν τα προϊόντα τους σε έκταση 1-100 στρέμματα
- ❖ 98% παράγουν και προωθούν οι ίδιοι τα προϊόντα τους
- ❖ 62% τα διαθέτουν σε λαϊκές και καταστήματα
- ❖ Με την Δ.Η.Ω συνεργάζεται το 36%, με την ΒΙΟΕΛΛΑΣ 14% με την ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ το 26% με την ACERT το 10% και με το Γεωτεχνικό εργαστήριο το 14%
- ❖ 86% των παραγωγών είναι ικανοποιημένοι με τους φορείς πιστοποίησης που συνεργάζονται
- ❖ 67% πιστεύουν ότι είναι μεγαλύτερο το κόστος παραγωγής βιολογικών προϊόντων από τα συμβατικά, 24% ότι είναι ελάχιστα μεγαλύτερο, 9% ότι δεν είναι μεγαλύτερο και κανένας δεν πιστεύει ότι είναι μικρότερο
- ❖ 62% πιστεύει ότι υπάρχουν τρόποι να μειωθεί το κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων

- ❖ 67% είναι ικανοποιημένοι από τα κέρδη που τους αποφέρει η πώληση βιολογικών προϊόντων
- ❖ 100% των παραγωγών πουλάν μόνο βιολογικά προϊόντα
- ❖ 72% ασχολήθηκαν με την βιοκαλλιέργεια λόγω οικολογικής συνείδησης, 20% λόγω των καλύτερων συνθηκών παραγωγής, 4% λόγω των κερδών, 4% λόγω της μεγάλης αποδοχής των βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές
- ❖ 50% των παραγωγών πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν μεσαία αποδοχή από τους καταναλωτές.

3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

- ❖ 96% των καταναλωτών γνωρίζει την έννοια βιολογικό προϊόν.
- ❖ 78% αγοράζουν τα βιολογικά προϊόντα.
- ❖ 79% των καταναλωτών πιστεύουν ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν υψηλές τιμές, και 21% ότι οι τιμές τους είναι κανονικές.
- ❖ 65% εμπιστεύονται προϊόντα με την ένδειξη «βιολογικό προϊόν».
- ❖ 89% γνωρίζουν τη διαφορά των βιολογικών με τα συμβατικά προϊόντα.
- ❖ 92% πιστεύει ότι η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων θα βελτιώνει την ποιότητα ζωής τους.

- ❖ 66% προτιμά να αγοράζει συσκευασμένα προϊόντα.
- ❖ 56% προσέχει πάντα αν το προϊόν που αγοράζει είναι πιστοποιημένο, ενώ το 34% μερικές φορές. 10% δεν προσέχει ποτέ αν είναι πιστοποιημένο.
- ❖ Από τους φορείς πιστοποίησης την Δ.Η.Ω γνωρίζει το 17%, την ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ το 14,5%, την QWAYS 2,5%, την ACERT 14,5%, την IRIS 16,5%, τον «Πράσινο έλεγχο» 13,5%, το «Γεωτεχνικό εργαστήριο» 11,5%, την LACON 6% και δεν γνωρίζω 10%.
- ❖ 98% γνωρίζουν τα βιολογικά προϊόντα από τα Μ.Μ.Ε και 92% από διαφημιστικό υλικό.
- ❖ 70% των καταναλωτών βρίσκουν τα βιολογικά προϊόντα κυρίως σε super market, και 68% σε καταστήματα βιολογικών προϊόντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Αγρότυπος Α.Ε. Γεωργία κτηνοτροφία, Τεύχος 7, Σεπτέμβριος 2007, 38-39 σελ.
- ❖ Άλκιμος, Α. 1990. «Βιοκαλλιέργειες χωρίς χημικά λιπάσματα, φυτοφάρμακα και ορμόνες», Εκδόσεις Ψυχάλου, Αθήνα. 7 σελ.
- ❖ Γεωργική Τεχνολογία. Βιολογική Γεωργία, Σεπτέμβριος 1997, 107-109 σελ.
- ❖ Παλάτος Γ. 2005 Βιολογική Γεωργία. Διδακτικές σημειώσεις, 6-7 σελ.
- ❖ Παρακευοπούλου, Γ. 2004. Βιολογική Γεωργία. Διδακτικές σημειώσεις. 5 σελ.
- ❖ <http://www.mednutrition.gr>
- ❖ www.bioagros.gr/biologika_proionta.htm
- ❖ http://users.otenet.gr/~daaf/daf_biol.htm
- ❖ www.acsmi.gr/xrisimi/haccp.htm
- ❖ <http://ec.europa.eu>
- ❖ WWW.MINAGRIC.GR
- ❖ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l21118.htm>